

Jasone Salaberria, ikasteko gogua aldian beti

Hizkuntzalarixa, irakaslia, ikerlarixa, idazlia, euskalkixetan aditua... bere heriotzaren barri euki dogunian, gertukoengana jo dogu azken 40 urtiak Ipar Euskal Herrixan bizi izan dan ermuar honen gaiñekuak osatzeko.

Ermuko Ignacio Olañeta, gaur Zubiaurre kalia, jaixo zan 1952ko uztaillaren 18an, aitzitxa eurenak jarritxako Salaberrianeko taillar gaiñeko etxian. Casto Salaberria eta Igone Fuldainek izandako 8 seme-alabetatik hirugarrena izango zan bera: neskato alaixa, geldieziña, olgatzeko prest beti. "Etxe aurrian olgatzan genduan, orduan kotxerik bez eta kaleko ume dan-danak ibiltzen giñan alkarrekin: soka-saltuan, pote-poteka, goitxi-beheran, hasi kalia goikaldian eta Komentukurainok, barandilletan txiribueletak eitxen, antxitxiketan beti, gora eta behera... Alkarri harrika eitxera be igual! Sarri bajatzen giñan erre kara eta

udan Drogeten itxurrira, igerixan eitxera... Batzutan, merkaura etortzen ziran baserritxarren astotzaretara igo, alderdi bakoitzian gutako bat jarri eta arre! Jasone ez zan atzian geratzen!", gogora dakar Amaia ahizta nagusixak. Euren lehengusiña Agurtzane Salaberriak be "txintxurrian eta tortolose-tara" ibiltzen zirala gogoratzen dau, kalia eta aldran beti.

Jasonek 10 urte zitxuala, famelixia Durangora juan zan bizi izatera. Han Nevers ikastetxe frantsesian ikasi zeban, eta Magisteritza gero. 70eko hamarkada hasieran eta, maistra titulua ondiñok eskuratu barik, Ermuko Anaitasuna Ikastolan ekin zotsan biharrian, Lehen Hez-

Arg.: Egunkaria - Berria.eus

kuntzan hasieran eta txiki-xekin gerora. Haren ikasle izandako askok estima handiz gogoratzen dabe.

Oi, Ziberual

Eskola-oporretan Iparraldera, Ziberuara juaten hasi zan, hango euskalkixa aztertzeko asmoz; gerora zubera eta nafar-lapurtarraren ahoskera eta akustikaren ikerketan murgilduko zan batez be. Barkoxen ezagututako Jean-Michel Larraskekin Toulousen ezkondu zan, senarra bertako unibertsidadian irakasle zala. Bizitzak gero Baionara eruan zeban bikotia.

Bordele-Montaigne Unibertsidadian doktoretza eskuratu zeban. Bi tesi aurkeztu zitxuan: 1991an, *Prosodia eta silabismoa xiberutar kantu tradizionalen* eta

1998an, *Zuberera barkoxtarreko bokalen azterketa akustikoa*. Anuntxi Arana eta bera izan ziran Ipar Euskal Herrixan euskeraz aurkeztutako lehen doktore-tesien egilliak.

Seaskaren, Ipar Euskal Herriko Ikastolen, bultzatzaile izan zan, bertako irakasle be, eta Baionako Bernat Etxepare lizeoan luzeruan euskera eta euskal literatura erakustaille. Aldi berian, euskera ikasteko liburu eta materixalak argitaratu zitxuan: 2009an, Jean Baptiste Coyosekin batera, *Le basque pour les nuls*, 2012an gaztelaniaz berrargitaratua *Euskera para Dummies* izenburupian.

Ikerlari nekaezia

Hainbat proiektutako partaide izatera bultzatu zeban

"Ziberukuekin zuberotarrez jarduten zeban; mugaz beste aldeko etxekuekin, bizkaieraz"

Quetzal
[arropa, bitxiak, opariak...]

Zubiaurre, 2 | 48260 ERMUA | 943170065
www.quetzalmoda.com

ileapaindegia
Silvia
peluquería

Asteartetik ostiralera
9:00-12:00 15:00-19:00
Larunbata
8:30-13:00

943 170474 688819336

bere ikerlari senak: Baionako IKER zen-truan, euskeran eta euskal testuetan sakontzen; 2005ean antropologo, genetista eta hizkuntzalari desbardiñekin batera ADN mitokondrial eta Y kromosomak aztertzen; 2012an Iparraldeko belaunaldi desberdinen euskaldunen hizkera alderatzen; 2017an Lehen Mundu Gerrako euskal presoen grabaketen transkripzio fonetiko eta ortografiak eitzen...

“Argixa, efizientia, bihargiña...”, hola definitzen dau Agurtzanek. Amaia galdetuta, “laguntzaillia, eskuzabala, lagun eitxaillia, harrotasun bakua... Sekula bez geldik, ikasten eta ikasi guran beti. Lagun batek ‘ikasle eternua’ deitzen zotsan. Etara kontuak: erretirua hartuta be, ondiñok bere ikerketa eta biharrokin jarraitzen zeban!”. Hitzaldi, mintegi eta kongresu ugaritan bere iritzia partekatu dau sarritan; elkarlanean gero hainbat ikerlan idatzi eta argitaratutakua da.

Iparraldeko Eusko Ikaskuntzako lehen-dakariorde izan zen Jean-Michel Larras- ket, 2012tik 2018ra, zendu zan arte. Ja-

sone emaztea kide aktiboa izan da azken unera arte, gaixotuta be, bertakuekin lanian jarraituz. 2018an, erakundaren 100. urteurren, antolaketan buru belarri ibilli zan, eta Baionan burutako kongresuan Iparraldeko kideen ordezkari izan zan. Oihana Zamponi-Galé, Eusko Ikaskuntzako komunikazio arduradun dionez, “berari esker euskararen ikusgarritasuna asko emendatu dela Iparraldean”. Oihanen irakasle izan zan lizeoan eta aipatzen doskunez “beti hor izan da gazteen laguntzaile eta bultzatzaile gisa, beti hor aholkuak eman eta pettoak zuzentzeko. Aski zeila da bere karakterea definitzea: pertsona zorrotza zen, baina zentzu onean, erran nahi dut gauzak untsa eta segur egiten zituela eta beti burura eramaten, ez zuen fitsik bukatu gabe uzten. Dударik gabe, feminista handia zen eta gorroto zuen injustizia. Kalipu handiko emaztea, eskuzabala, beti laguntzeko prest... Ez zuen inioiz jendea inkietatu nahi, umiltasun handikoa zen. Etsenpluan hartzen ahal zen emaztia!”.

Euskeraren ekintzaillia eta defenda-tzaillia izan zan Jasone. Euskeria maitxe zeban eta herri-hizkeren aberastasuna miresten. Ziberukuekin zuberotarrrez jarduten zeban; mugaz beste aldeko etxekuekin, bizkaieraz. Ermuarra sentidu zan beti eta, juaten zan lekura juaten zala, bere jatorrixa errebindikatuz. “Durangora juan giñanian be, berak Ermukua zala esaten zeban; bertako Ikastolan biharra eitxeran, loturak mantendu zitxuan. Bere esaldixa zan: ni ermuarra naz, Ermukua naz”, diño Amaiak.

Jasone eta Asier anaia alkarri ulia moztu barri, pozarren, aman astindua hartuta zeuala igarri ez arren. Atzian Drogeten etxia, Rantxua. 1958.

Jasone Salaberria Fuldain Baionan zendu zan, apirillaren 8an, hillabete batzuk gaixorik emon ondoren. Bere heriotzan barri laster aillegatu zan jaixoterrira eta, mezu kate luze haretan, herritar baten proposamena: “Inoiz Ermuan lekuren bat (kale, plaza, eraikin...) izendatu beharra bada-go, hona hemen emakume ermuar eredugarri batena. Bere izaera, ibilbide eta ekarpenak balioan jarri eta ahanzturan ez geratzeko bide gisa”. Ia ba hola dan!

Estibalitz González

Ermuko Ikastolako ikasleekin, San Inazioko patioan. 1978.

arnasa GARA

EGUNEROKOAN ZER?

Arnasa Gara kanpainak, zortzi bideo laburren bidez, euskararen arnaguneetan ohikoak diren egoerak erakusten ditu, horien inguruan hausnartzeko.

Euskarari bizi-bizirik eusten dioten udalerriak dira **arnasguneak**. Euskararen biziberritzean berebiziko garrantzia dute, eta benetako arnasa dira gure hizkuntzarentzat.

www.arnasagara.eus
martxoaren 22tik maiatzaren 14ra
astero bideo bat eta elkarrizketa bat

